# ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 24ης Ιουνίου 2004*

Στην υπόθεση C-278/02

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Berufungssenat I der Region Linz bei der Finanzlandesdirektion für Oberösterreich (Αυστρία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαδικασίας που κίνησε η

**Herbert Handlbauer GmbH,**

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2988/95 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 312, σ. 1),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τον C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, τους J.-P. Puissochet, J. N. Cunha Rodrigues και R. Schintgen (εισηγητή) και την N. Colneric, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Tizzano,
γραμματέας: M. Múgica Arzamendi, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Herbert Handlbauer GmbH, εκπροσωπούμενη από τον L. Harings, Rechtsanwalt,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον H. Dossi,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους G. Braun και M. Niejahr,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Herbert Handlbauer GmbH, εκπροσωπούμενης από τον L. Harings, της Αυστριακής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τους H. Bauer και H. Schauer, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου

Βασιλείου, εκπροσωπούμενης από τον K. Manji, επικουρούμενο από τον T. Eicke, barrister, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον M. Niejahr, κατά τη συνεδρίαση της 4ης Νοεμβρίου 2003,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Ιανουαρίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Με διάταξη της 11ης Ιουλίου 2002, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 29 Ιουλίου 2002, το Berufungssenat I der Region Linz bei der Finanzlandesdirektion für Oberösterreich υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2988/95 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 312, σ. 1).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Herbert Handlbauer GmbH (στο εξής: Handlbauer) και του Zollamt Salzburg/Erstattungen (τελωνείο του Salzburg/επιστροφές, στο εξής: Zollamt) όσον αφορά την υποχρέωση αποδόσεως μιας προκαταβολής επί ποσού επιστροφής λόγω εξαγωγής μιας παρτίδας βοείου κρέατος, χορηγηθείσας το 1996.

## Το νομικό πλαίσιο

*Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση*

Η προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

3 Το άρθρο 1 του κανονισμού 2988/95 ορίζει τα εξής:

«1. Για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θεσπίζονται γενικοί κανόνες σχετικά με ομοιογενείς ελέγχους, καθώς και με διοικητικά μέτρα και κυρώσεις για τις παρατυπίες βάσει του κοινοτικού δικαίου.

2. Παρατυπία συνιστά κάθε παράβαση διάταξης του κοινοτικού δικαίου που προκύπτει από πράξη ή παράλειψη ενός οικονομικού φορέα, με πραγματικό ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα να ζημιωθεί ο γενικός προϋπολογισμός των Κοινοτήτων ή προϋπολογισμός [τον οποίο διαχειρίζονται οι] Κοινότητες, είτε με τη μείωση ή ματαίωση εσόδων που προέρχονται από ίδιους πόρους που εισπράττονται απευθείας για λογαριασμό της Κοινότητας, είτε με αδικαιολόγητη δαπάνη.»

4 Κατά το άρθρο 3 του ίδιου κανονισμού:

«1. Η προθεσμία παραγραφής της δίωξης είναι τετραετής από τη διάπραξη της παρατυπίας που ορίζεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1. Ωστόσο, οι τομεακοί κανόνες μπορούν να προβλέπουν μικρότερη προθεσμία, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριών ετών.

Για τις διαρκείς ή επαναλαμβανόμενες παρατυπίες, η παραγραφή τρέχει από την ημέρα που έπαυσε η παρατυπία. Για τα πολυετή προγράμματα, η προθεσμία παραγραφής συνεχίζεται σε κάθε περίπτωση ως την τελική ολοκλήρωση του προγράμματος.

Η παραγραφή της δίωξης διακόπτεται από κάθε πράξη που φέρεται εις γνώσιν του ενδιαφερόμενου, προέρχεται από την αρμόδια αρχή και αποσκοπεί στη διερεύνηση ή τη δίωξη της παρατυπίας. Η προθεσμία παραγραφής αρχίζει και πάλι να τρέχει μετά από κάθε διακοπή της.

Εντούτοις, η παραγραφή επέρχεται το αργότερο κατά τη λήξη χρονικού διαστήματος ίσου τουλάχιστον [προς το διπλάσιο] της προθεσμίας παραγραφής, εφόσον η αρμόδια αρχή δεν έχει επιβάλει κάποια κύρωση, εκτός από τις περιπτώσεις που η διοικητική διαδικασία ανεστάλη σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1.

2. Η προθεσμία εκτέλεσης της απόφασης που καθορίζει τη διοικητική ποινή είναι τριετής. Ως έναρξη της προθεσμίας αυτής υπολογίζεται η ημέρα κατά την οποία η απόφαση κατέστη οριστική.

Οι περιπτώσεις διακοπής και αναστολής ρυθμίζονται από τις σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου.

3. Τα κράτη μέλη διατηρούν την ευχέρεια εφαρμογής προθεσμίας μεγαλύτερης από την προβλεπόμενη στις παραγράφους 1 και 2 αντιστοίχως.»

5 Το άρθρο 4 του κανονισμού 2988/95 ρυθμίζει την αναζήτηση των αχρεωστήτως εισπραχθέντων χρηματικών οφελών ως εξής:

«1. Κάθε παρατυπία συνεπάγεται, κατά γενικό κανόνα, την αφαίρεση του αδικαιολογήτως αποκτηθέντος οφέλους:

— με την υποχρέωση καταβολής των οφειλομένων ή επιστροφής των αδικαιολογήτως εισπραχθέντων ποσών,

— με την ολική ή μερική κατάπτωση της εγγύησης που έχει συσταθεί για την υποστήριξη της αίτησης παρασχεθέντος οφέλους ή για την είσπραξη προκαταβολής.

2. Η εφαρμογή των μέτρων της παραγράφου 1 περιορίζεται στην αφαίρεση του εξασφαλισθέντος οφέλους προσαυξημένου, εφόσον προβλέπεται, με τόκους που δύνανται να καθοριστούν κατ' αποκοπήν.

3. Οι πράξεις οι οποίες αποδεδειγμένως αποσκοπούν στην εξασφάλιση οφέλους αντίθετου προς τους στόχους των εκάστοτε εφαρμοστέων διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, με την τεχνητή δημιουργία των προϋποθέσεων κτήσης αυτού του οφέλους, έχουν ως συνέπεια, ανάλογα με την περίπτωση, είτε τη μη εξασφάλιση είτε την αφαίρεση του οφέλους.

4. Τα μέτρα του παρόντος άρθρου δεν θεωρούνται κυρώσεις.»

6 Το άρθρο 5 του ίδιου κανονισμού προβλέπει τις διοικητικές κυρώσεις τις οποίες μπορούν να επισύρουν οι εκ προθέσεως ή εξ αμελείας παρατυπίες, ιδίως την καταβολή διοικητικού προστίμου και την πλήρη ή τη μερική αφαίρεση ενός οφέλους.

7 Τέλος, το άρθρο 8 του κανονισμού 2988/95 προβλέπει την υποχρέωση των κρατών μελών να λάβουν τα αναγκαία μέτρα ελέγχου για να διασφαλίσουν το νομότυπο των πράξεων που αφορούν τα οικονομικά συμφέροντα των Κοινοτήτων, ενώ η φύση και η συχνότητα των ελέγχων και των επί τόπου εξακριβώσεων, καθώς και οι λεπτομέρειες της διενεργείας τους καθορίζονται, κατά το μέτρο του αναγκαίου, από τομεακούς κανόνες προς εξασφάλιση της ομοιόμορφης εφαρμογής των εν λόγω μέτρων.

Το καθεστώς επιστροφών λόγω εξαγωγής γεωργικών προϊόντων

8 Το άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 1987, για κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ L 351, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2945/94 της Επιτροπής, της 2ας Δεκεμβρίου 1994 (ΕΕ L 310, σ. 57), ορίζει τα εξής:

«Όταν διαπιστωθεί ότι, για τη χορήγηση επιστροφής κατά την εξαγωγή, ένας εξαγωγέας έχει ζητήσει επιστροφή μεγαλύτερη από την οφειλόμενη, η οφειλόμενη επιστροφή για τις σχετικές εξαγωγές θα αντιστοιχεί στην επιστροφή που εφαρμόζεται για το προϊόν που εξήχθη πράγματι, μειωμένη κατά ποσό που αντιστοιχεί:

α) στο ήμισυ της διαφοράς μεταξύ της ζητηθείσας επιστροφής και της επιστροφής που εφαρμόζεται στο πραγματικώς εξαχθέν προϊόν·

β) [...].»

9 Κατά την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου:

«Με την επιφύλαξη της υποχρέωσης πληρωμών αρνητικών ποσών, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1, τέταρτο εδάφιο, σε περίπτωση αχρεωστήτως καταβληθείσας επιστροφής, ο δικαιούχος υποχρεούται να αποδώσει τα αχρεωστήτως εισπραχθέντα ποσά ?στα οποία περιλαμβάνεται η κύρωση που προβλέπεται σύμφωνα με την παράγραφο 1, πρώτο εδάφιο? τα οποία προσαυξάνονται με τόκους που υπολογίζονται ανάλογα με το χρονικό διάστημα μεταξύ της καταβολής και της απόδοσης του ποσού. [...]»

10 Εξάλλου, ο κανονισμός (ΕΟΚ) 4045/89 του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, περί των ελέγχων, εκ μέρους των κρατών μελών, των πράξεων που αποτελούν μέρος του συστήματος χρηματοδοτήσεως από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Εγγυήσεων, και περί καταργήσεως της οδηγίας 77/435/ΕΟΚ (ΕΕ L 388, σ. 18), προβλέπει, στο άρθρο του 2, την υποχρέωση των κρατών μελών να προβαίνουν σε ετησίους ελέγχους αφορώντες έναν αριθμό επιχειρήσεων οι οποίες διενεργούν πράξεις εμπίπτουσες στο εν λόγω σύστημα χρηματοδοτήσεως. Ο αριθμός αυτός καθορίζεται βάσει κυρίως της σπουδαιότητας των επιχειρήσεων και βάσει άλλων παραγόντων που συνεπάγονται κινδύνους παρατυπιών.

Ο κοινοτικός τελωνειακός κώδικας

11 Το άρθρο 221, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 302, σ. 1, στο εξής: ΚΤΚ) ορίζει τα εξής:

«Το ποσό των δασμών πρέπει να γνωστοποιείται στον οφειλέτη, με την κατάλληλη διαδικασία, μόλις βεβαιωθεί.»

12 Κατά την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου:

«Η γνωστοποίηση στον οφειλέτη δεν είναι δυνατόν να γίνει μετά τη λήξη της τριετούς προθεσμίας από την ημερομηνία γένεσης της τελωνειακής οφειλής. Ωστόσο, όταν η αδυναμία των τελωνειακών αρχών να προσδιορίσουν το ακριβές ποσό των νομίμως οφειλομένων δασμών οφείλεται σε πράξη που υπόκειται σε ποινική δικαστική δίωξη, η εν λόγω γνωστοποίηση γίνεται εφόσον αυτό προβλέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις και μετά τη λήξη της εν λόγω τριετούς προθεσμίας.»

*Η εθνική κανονιστική ρύθμιση*

13 OAusfuhrerstattungsgesetz (νόμος περί των επιστροφών λόγω εξαγωγής, BGBl. 1994/660, στο εξής: AEG) προβλέπει, στο άρθρο του 5, την αναζήτηση των αχρεωστήτως χορηγηθεισών επιστροφών. Μολονότι δεν τάσσει ρητώς προθεσμία παραγραφής για μια τέτοια απόδοση, το άρθρο του 1, παράγραφος 5, παραπέμπει συναφώς στις εφαρμοστέες στον τελωνειακό τομέα διατάξεις.

14 Συναφώς, το άρθρο 74, παράγραφος 2, του Zollrechts-Durchführungsgesetz (νόμου περί εφαρμογής του τελωνειακού δικαίου, BGBl. I, 1998/13, στο εξής: ZollR-DG), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, ορίζει τα εξής:

«Για τους εισαγωγικούς και τους εξαγωγικούς δασμούς, η προθεσμία παραγραφής είναι τριετής από την ημερομηνία γενέσεως της οφειλής. Για τους παρανόμως μη καταβληθέντες εισαγωγικούς και εξαγωγικούς δασμούς, η προθεσμία αυτή είναι δεκαετής, υπό την προϋπόθεση πάντως ότι οι τελωνειακές αρχές, κατόπιν ενός οικονομικού εγκλήματος που μπορεί να κριθεί μόνον ενώπιον δικαστηρίου ή

τμήματος, αδυνατούν να προσδιορίσουν ή δεν μπορούν να προσδιορίσουν με ακρίβεια την οφειλή εντός τριών ετών από της γενέσεώς της. Για τις άλλες παροχές εις χρήμα, η προθεσμία παραγραφής καθορίζεται σύμφωνα με τις κοινές διατάξεις περί δασμών.»

## Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

15 Στις 3 Σεπτεμβρίου 1996, η Handlbauer εξήγαγε προς την Ουγγαρία μια παρτίδα 958 τεμαχίων κατεψυγμένου βοείου κρέατος, συνολικού βάρους 19 912,36 κιλών. Για την πράξη αυτή, εισέπραξε στις 24 Σεπτεμβρίου 1996 προκαταβολή επί της επιστροφής, ανερχόμενη σε 202 769 αυστριακά σελίνια (ATS). Η εγγύηση που καταβλήθηκε για την προκαταβολή αυτή ελευθερώθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 1996.

16 Στις 20 Δεκεμβρίου 1999, η Handlbauer πληροφορήθηκε ότι η υπηρεσία εξωτερικού ελέγχου και ελέγχου επιχειρήσεων του Hauptzollamt (κύριας τελωνειακής υπηρεσίας) Linz (Αυστρία) επρόκειτο να προβεί σε έλεγχο των εξαγωγών του έτους 1996 στον τομέα των οργανώσεων των αγορών του βοείου και του χοιρείου κρέατος. Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι η Handlbauer περιελήφθη μεταξύ των ελεγκτέων δυνάμει του κανονισμού 4045/89 επιχειρήσεων, διότι πλείονες παρατυπίες είχαν ήδη αναφανεί κατά τις εξαγωγές του 1995.

17 Κατά τη διάρκεια των ελέγχων, οι οποίοι πραγματοποιήθηκαν το 2000, διαπιστώθηκε ότι, σε πλείονες περιπτώσεις, δεν είχε αποδειχθεί η κοινοτική καταγωγή του εξαχθέντος το 1996 κρέατος.

18 Κατά συνέπεια, με απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2001, το Zollamt απαίτησε από την Handlbauer, κατ' εφαρμογήν των συνδυασμένων διατάξεων των άρθρων 5 του l'AEG και 11, παράγραφος 3, του κανονισμού 3665/87, την απόδοση της προκαταβολής επί της επιστροφής και της επέβαλε κύρωση ύψους 101 384 ATS, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 11, παράγραφος 1, στοιχείο α', του ίδιου κανονισμού.

19 Μετά την απόρριψη της διοικητικής της προσφυγής κατά της αποφάσεως αυτής, η Handlbauer άσκησε προσφυγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, επικαλούμενη την παρέλευση της τριετούς προθεσμίας παραγραφής την οποία προβλέπει τόσο το άρθρο 221, παράγραφος 3, του ΚΤΚ, όσο και το άρθρο 74, παράγραφος 2, του ZollR-DG. Η κατάσταση αυτή δεν τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2988/95, ο οποίος αποτελεί, κατά τη Handlbauer, γενική κανονιστική ρύθμιση για τα κράτη μέλη, η οποία δεν παράγει άμεσα δυσμενή αποτελέσματα για τους επιχειρηματίες ούτε αποτελεί νομική βάση για την επιβολή κυρώσεων.

20 Κατά τη Handlbauer, η προθεσμία παραγραφής άρχισε να τρέχει στις 24 Σεπτεμβρίου 1996, ημερομηνία χορηγήσεως της επιστροφής λόγω εξαγωγής, και μάλιστα στις 12 Δεκεμβρίου 1996, ημερομηνία κατά την οποία ελευθερώθηκε η εγγύηση. Όμως η απόδοση της εν λόγω επιστροφής και η αντίστοιχη κύρωση αποφασίστηκαν στις 20 Ιανουαρίου 2001.

21 Απαντώντας, το Zollamt αναφέρθηκε στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/95, το οποίο, κατά το Zollamt, έχει άμεση εφαρμογή και προβλέπει τετραετή παραγραφή δυνάμενη να διακοπεί από ελέγχους όπως οι διενεργηθέντες στην Handlbauer.

22 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Berufungssenat I der Region Linz bei der Finanzlandesdirektion für Oberösterreich αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Σε περίπτωση παρατυπιών, έχει ο κανονισμός [...] 2988/95 [...] άμεση εφαρμογή εντός των κρατών μελών, ιδίως στον τομέα των οργανώσεων αγοράς (επιστροφή λόγω εξαγωγής);

Μπορούν οι τελωνειακές αρχές των κρατών μελών να εφαρμόζουν άμεσα το άρθρο 3, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, το οποίο προβλέπει τετραετή παραγραφή για τη δίωξη λόγω παρατυπίας;

2) Αποτελεί η γνωστοποίηση της διενεργείας τελωνειακού ελέγχου σε μια επιχείρηση, προς τους υπευθύνους της επιχειρήσεως αυτής, πράξη που αποσκοπεί στη διερεύνηση ή στη δίωξη λόγω παρατυπίας, διακόπτουσα την τετραετή παραγραφή του άρθρου 3, παράγραφος 1, του προπαρατεθέντος κανονισμού, οσάκις ο έλεγχος διενεργείται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 4045/89 λόγω του προφανούς κινδύνου ή της συχνότητας ενεργειών που πλήττουν τα οικονομικά συμφέροντα της Κοινότητας κατά την εφαρμογή της κοινής αγροτικής πολιτικής;»

23 Κατά τη διάρκεια της δίκης, το Δικαστήριο πληροφορήθηκε ότι, κατόπιν της ενάρξεως ισχύος του Abgaben-Rechtsmittel-Reformgesetz (νόμου περί μεταρρυθμίσεως των ενδίκων βοηθημάτων στον φορολογικό τομέα, BGBl. 2002/97), το Unabhängiger Finanzsenat Außenstelle Klagenfurt (Αυστρία) κατέστη το αρμόδιο δικαστήριο στην κύρια δίκη.

**Επί του πρώτου ερωτήματος**

24 Με το πρώτο του ερώτημα, το οποίο έχει δύο σκέλη που πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/95 έχει άμεση εφαρμογή εντός των κρατών μελών, περιλαμβανομένου του τομέα των επιστροφών λόγω εξαγωγής γεωργικών προϊόντων, παρά την ύπαρξη εθνικών τελωνειακών διατάξεων που προβλέπουν συντομότερη προθεσμία παραγραφής.

25 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, ακριβώς λόγω της φύσεώς τους και της λειτουργίας τους εντός του συστήματος των πηγών του κοινοτικού δικαίου, οι διατάξεις των κανονισμών παράγουν, κατ' αρχήν, άμεσα αποτελέσματα στις εθνικές έννομες τάξεις, χωρίς να απαιτείται από τις εθνικές αρχές να λάβουν μέτρα εφαρμογής (απόφαση της 17ης Μαΐου 1972, 93/71, Leonesio, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 41, σκέψη 5).

26 Είναι αληθές ότι για τη θέση σε εφαρμογή ορισμένων από τις διατάξεις τους ενδέχεται να απαιτείται ωστόσο η λήψη μέτρων εφαρμογής από τα κράτη μέλη (απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2001, C-403/98, Monte Arcosu, Συλλογή 2001, σ. I-103, σκέψη 26).

27 Ωστόσο, τούτο δεν ισχύει ως προς το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/95, το οποίο καθορίζει, όσον αφορά τη δίωξη, τετραετή παραγραφή από τη διάπραξη της παρατυπίας και δεν αφήνει κανένα περιθώριο εκτιμήσεως στα κράτη μέλη ούτε χρήζει της εκ μέρους τους λήψεως εκτελεστικών μέτρων.

28 Το γεγονός ότι τομεακοί κανόνες μπορούν να προβλέπουν συντομότερες προθεσμίες παραγραφής, όχι όμως κάτω των τριών ετών, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2988/95, ή ότι τα κράτη μέλη μπορούν, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου, να προβλέπουν μακρότερες προθεσμίες δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση την άμεση εφαρμογή του άρθρου 1, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού σε περίπτωση που, ακριβώς, δεν υπάρχουν τέτοιοι κατά παρέκκλιση κανόνες στις κοινοτικές τομεακές ή στις εθνικές ρυθμίσεις.

29 Κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, καμία κοινοτική τομεακή διάταξη δεν προέβλεπε, επί επιστροφών λόγω εξαγωγής γεωργικών προϊόντων, συντομότερη παραγραφή για την απόδοση μη οφειλομένων ποσών. Ομοίως, από τη δικογραφία προκύπτει ότι καμία αυστριακή διάταξη δεν προέβλεπε, κατά τον ίδιο εκείνο χρόνο, παραγραφή υπερβαίνουσα την τετραετία.

30 Η Handlbauer και η Επιτροπή εκτιμούν ωστόσο ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/95 δεν αφορά την αναζήτηση αχρεωστήτως εισπραχθέντων χρηματικών οφελών. Κατά την Handlbauer, η διάταξη αυτή αφορά αποκλειστικώς τις επιβλητέες σε περίπτωση παρατυπίας ποινικές κυρώσεις, ενώ η Επιτροπή θεωρεί ότι η διάταξη αυτή καλύπτει μόνον τα μέτρα που προβλέπουν διοικητική κύρωση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού αυτού.

31 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/95 θεσπίζει «γενικ[ούς] κανόνες σχετικά με ομοιογενείς ελέγχους, καθώς και με διοικητικά μέτρα και κυρώσεις για τις παρατυπίες βάσει του κοινοτικού δικαίου», τούτο δε, όπως προκύπτει από την τρίτη αιτιολογική σκέψη του εν λόγω κανονισμού, με σκοπό την «καταπολέμηση των πράξεων σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Κοινοτήτων σε όλους τους τομείς».

32 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/95 καθορίζει, όσον αφορά τη δίωξη, προθεσμία παραγραφής η οποία τρέχει από τη διάπραξη της παρατυπίας και η οποία, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού, αφορά «κάθε παράβαση διάταξης του κοινοτικού δικαίου που προκύπτει από πράξη ή παράλειψη ενός οικονομικού φορέα, με πραγματικό ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα να ζημιωθεί ο γενικός προϋπολογισμός των Κοινοτήτων [...]».

33 Όπως παρατήρησαν η Αυστριακή Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, ο ορισμός αυτός καλύπτει τόσο τις εκ προθέσεως ή εξ αμελείας παρατυπίες οι οποίες μπορούν, σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού 2988/95, να επισύρουν διοικητική κύρωση, όσο και τις παρατυπίες οι οποίες συνεπάγονται, αποκλειστικά, την αφαίρεση του αδικαιολογήτως αποκτηθέντος οφέλους, σύμφωνα με το άρθρο 4 του ίδιου κανονισμού.

34 Επομένως, το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/95 έχει εφαρμογή τόσο στις παρατυπίες του άρθρου 5 όσο και στις παρατυπίες του άρθρου 4 του εν λόγω κανονισμού, οι οποίες πλήττουν τα οικονομικά συμφέροντα των Κοινοτήτων.

35 Κατά συνέπεια, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/95 έχει άμεση εφαρμογή εντός των κρατών μελών, περιλαμβανομένου του τομέα των επιστροφών λόγω εξαγωγής γεωργικών προϊόντων, ελλείψει κοινοτικής τομεακής ρυθμίσεως προβλέπουσας συντομότερη προθεσμία παραγραφής, όχι όμως κάτω των τριών ετών, ή εθνικής ρυθμίσεως καθορίζουσας μακρότερη προθεσμία παραγραφής.

**Επί του δευτέρου ερωτήματος**

36 Με το δεύτερο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 3, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 2988/95 έχει την έννοια ότι η γνωστοποίηση ενός τελωνειακού ελέγχου στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση αποτελεί

πράξη που αποσκοπεί στη διερεύνηση ή στη δίωξη λόγω παρατυπίας, ικανή να διακόψει την προθεσμία παραγραφής της παραγράφου 1, πρώτο εδάφιο, του ίδιου άρθρου.

37 Κατά την Handlbauer, οι αρχές της ασφαλείας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης επιβάλλουν όπως μόνον οι πράξεις διερευνήσεως και διώξεως οι οποίες βασίζονται σε συγκεκριμένη υπόνοια παρατυπίας μπορούν να διακόπτουν την προθεσμία παραγραφής δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του 2988/95. Αντιθέτως, οι έλεγχοι υπό την έννοια του άρθρου 8 του ίδιου κανονισμού, οι οποίοι περιλαμβάνουν τις εξακριβώσεις που πραγματοποιούνται στις επιχειρήσεις δυνάμει του κανονισμού 4045/89, δεν μπορούν να έχουν το αποτέλεσμα αυτό. Στην καλύτερη των περιπτώσεων θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην πραγματοποίηση πράξεων διερευνήσεως και διώξεως που διακόπτουν την προθεσμία παραγραφής.

38 Η Αυστριακή Κυβέρνηση φρονεί ότι, εν προκειμένω, η προθεσμία παραγραφής διακόπηκε εν πάση περιπτώσει, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 2988/95, με τις εξακριβώσεις που διενεργήθηκαν στην Handlbauer.

39 Η Επιτροπή εκτιμά ότι η γνωστοποίηση ενός ελέγχου δυνάμει του κανονισμού 4045/89, που σκοπεί στον εντοπισμό ενδεχομένων συγκεκριμένων παρατυπιών συνιστά, από μόνη της, διακοπτική της προθεσμίας παραγραφής πράξη. Συγκεκριμένα, το άρθρο 3, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 2988/95 δεν επιτάσσει να αφορά η πράξη διερευνήσεως συγκεκριμένη παρατυπία, δεδομένου ότι η παρατυπία αυτή μπορεί να διαπιστωθεί μόνον κατά το πέρας του ελέγχου.

40 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι οι προθεσμίες παραγραφής εκπληρώνουν, κατά κανόνα, τη λειτουργία της εξασφαλίσεως της ασφαλείας δικαίου (βλ. απόφαση της 15ης Ιουλίου 1970, 41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 397, σκέψη 19). Η λειτουργία αυτή δεν θα εκπληρωνόταν πλήρως,

όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 82 επ. των προτάσεών του, αν η προθεσμία παραγραφής του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/95 μπορούσε να διακοπεί από κάθε πράξη ελέγχου, γενικής φύσεως, εκ μέρους της εθνικής διοικητικής αρχής, άσχετη προς υπόνοιες παρατυπιών απτόμενες ενεργειών οι οποίες να οριοθετούνται με επαρκείς διευκρινίσεις.

41 Εν προκειμένω, από τη δικογραφία προκύπτει ότι η γνωστοποίηση στη Handlbauer του ελέγχου που αποφασίστηκε δυνάμει του κανονισμού 4045/89 αφορούσε όλες αδιακρίτως τις εξαγωγές που η εταιρία αυτή είχε πραγματοποιήσει το 1996 στο πλαίσιο των κοινών οργανώσεων των αγορών του βοείου και του χοιρείου κρέατος. Η γνωστοποίηση αυτή, η οποία ουδεμία ένδειξη διελάμβανε περί υπονοιών σχετικών με αρκούντως καθορισμένες παρατυπίες, δεν μπορούσε, καθαυτή, να διακόψει την προθεσμία παραγραφής που προβλέπεται για την απόδοση της χορηγηθείσας στις 24 Σεπτεμβρίου 1996 επιστροφής.

42 Στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εξακριβώσει αν οι μεταγενέστερες πράξεις στις οποίες προέβησαν οι εθνικές αρχές στο πλαίσιο ή κατά το πέρας του γνωστοποιηθέντος στις 20 Δεκεμβρίου 1999 ελέγχου αφορούσαν μία ή πλείονες συγκεκριμένες παρατυπίες σχετικές με τις εξαγωγές για τις οποίες χορηγήθηκε η επίμαχη επιστροφή και μπορούσαν κατά συνέπεια να διακόψουν την προθεσμία παραγραφής που προβλέπεται για την απόδοση της εν λόγω επιστροφής.

43 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 2988/95 έχει την έννοια ότι η γνωστοποίηση ενός τελωνειακού ελέγχου στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση αποτελεί πράξη διερευνήσεως ή διώξεως λόγω παρατυπίας ικανή να διακόψει την προθεσμία παραγραφής της παραγράφου 1, πρώτο εδάφιο, του ίδιου άρθρου μόνον υπό την προϋπόθεση ότι οι ενέργειες τις οποίες αφορούν οι υπόνοιες περί παρατυπίας οριοθετούνται στην πράξη αυτή με επαρκείς διευκρινίσεις.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

44 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Αυστριακή Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 11ης Ιουλίου 2002 το Berufungssenat I der Region Linz bei der Finanzlandesdirektion für Oberösterreich, αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2988/95 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, έχει άμεση εφαρμογή εντός των κρατών μελών, περιλαμβανομένου του τομέα των επιστροφών λόγω εξαγωγής γεωργικών προϊόντων, ελλείψει κοινοτικής τομεακής ρυθμίσεως προβλέπουσας συντομότερη προθεσμία παραγραφής, όχι όμως κάτω των τριών ετών, ή εθνικής ρυθμίσεως καθορίζουσας μακρότερη προθεσμία παραγραφής.**

2) **Το άρθρο 3, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 2988/95 έχει την έννοια ότι η γνωστοποίηση ενός τελωνειακού ελέγχου στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση αποτελεί πράξη διερευνήσεως ή διώξεως λόγω παρατυπίας ικανή να διακόψει την προθεσμία παραγραφής της παραγράφου 1, πρώτο εδάφιο, του ίδιου άρθρου μόνον υπό την προϋπόθεση ότι οι ενέργειες τις οποίες αφορούν οι υπόνοιες περί παρατυπίας οριοθετούνται στην πράξη αυτή με επαρκείς διευκρινίσεις.**

Timmermans Puissochet Cunha Rodrigues

Schintgen Colneric

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 24 Ιουνίου 2004.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του δευτέρου τμήματος

C. W. A. Timmermans